

ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΗ ΑΠΟΔΕΙΞΙΣ
ΕΠΙ ΤΩΙ ΑΓΙΩΙ ΠΑΣΧΑ

Αριθμ. Πρωτ. 289

† Β Α Ρ Θ Ο Λ Ο Μ Α Ι Ο Σ
ΕΛΕΩ ΘΕΟΥ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ - ΝΕΑΣ ΡΩΜΗΣ
ΚΑΙ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΣ ΠΑΤΡΙΑΡΧΗΣ
ΠΑΝΤΙ ΤΩ ΠΛΗΡΩΜΑΤΙ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΧΑΡΙΝ, ΕΙΡΗΝΗΝ ΚΑΙ ΕΛΕΟΣ
ΠΑΡΑ ΤΟΥ ΕΝΔΟΞΩΣ ΑΝΑΣΤΑΝΤΟΣ ΧΡΙΣΤΟΥ

* * *

Τήν ψυχωφελή πληρώσαντες Τεσσαρακοστήν καί προσκυνήσαντες τά Πάθη καί τόν Σταυρόν τοῦ Κυρίου, ἰδοῦ καθιστάμεθα σήμερον κοινωνοί τῆς ἐνδόξου Αὐτοῦ Αναστάσεως, λαμπρυνόμενοι τῇ πανηγύρει καί ἀναβοῶντες ἐν χαρᾷ ἀνεκλαλήτῳ τό κοσμοσωτήριον ἄγγελμα «Χριστός Ἀνέστη»!

Ὅτι πιστεύομεν, ὅτι ἀγαπῶμεν, ὅτι ἐλπίζομεν ἡμεῖς οἱ Ὁρθόδοξοι συνδέεται μέ τό Πάσχα, ἀπό αὐτό ἀντλεῖ τήν ζωτικότητα του, ἀπό αὐτό ἐρμηνεύεται καί νοσηματοδοτεῖται. Ἡ Ἀνάστασις τοῦ Χριστοῦ εἶναι ἡ ἀπάντησις τῆς Θείας ἀγάπης εἰς τήν ἀγωνίαν καί τήν προσδοκίαν τοῦ ἀνθρώπου, ἀλλά καί εἰς τήν «ἀποκαραδοκίαν» τῆς συστεναζούσης κτίσεως. Ἐν αὐτῇ ἀπεκαλύφθη τό νόημα τοῦ «ποιήσωμεν ἄνθρωπον κατ' εἰκόνα ἡμετέραν καί καθ' ὁμοίωσιν»¹ καί τοῦ «καί εἶδεν ὁ Θεός τά πάντα, ὅσα ἐποίησεν, καί ἰδοῦ καλά λίαν»².

Ὁ Χριστός εἶναι «τό Πάσχα ἡμῶν»³, «ἡ ἀνάστασις πάντων». Ἐάν ἡ πτώσις ὑπῆρξεν ἀναστολή τῆς πορείας τοῦ ἀνθρώπου πρός τό «καθ' ὁμοίωσιν», ἐν Χριστῷ ἀναστάντι ἀνοίγεται πάλιν εἰς τόν «ἡγαπημένον τοῦ Θεοῦ» ἡ ὁδός τῆς κατὰ χάριν θεώσεως. Συντελεῖται τό «μέγα θαῦμα», τό ὁποῖον ἰᾶται τό «μέγα τραῦμα», τόν ἄνθρωπον. Εἰς τήν ἐμβληματικήν εἰκόνα τῆς Αναστάσεως ἐν τῇ Μονῇ τῆς Χώρας, ἀτενίζομεν τόν κατελθόντα «μέχρις Ἰδοῦ ταμείων» Κύριον τῆς δόξης καί καθελόντα θανάτου τό κράτος, νά ἀναδύηται ζωηφόρος ἐκ τοῦ τάφου, συνανιστῶν τούς γενάρχας τῆς ἀνθρωπότητος, καί ἐν αὐτοῖς ἅπαν τό ἀνθρώπινον γένος, ἀπ' ἀρχῆς καί μέχρι τῶν ἐσχάτων, ὡς ἐλευθερωτής ἡμῶν ἐκ τῆς δουλείας τοῦ ἀλλοτρίου.

Ἐν τῇ Αναστάσει φανεροῦται ἡ ἐν Χριστῷ ζωή ὡς ἀπελευθέρωσις καί ἐλευθερία. «Τῇ ἐλευθερίᾳ ... Χριστός ἡμᾶς ἠλευθέρωσε»⁴. Τό περιεχόμενον, τό «ἦθος» αὐτῆς τῆς ἐλευθερίας, ἡ ὁποία πρέπει νά βιωθῇ ἐνταῦθα χριστοπρεπῶς, πρὶν τελειωθῇ ἐν τῇ ἐπουρανίῳ Βασιλείᾳ, εἶναι ἡ ἀγάπη, ἡ βιωματική πεμπτουσία τῆς «καινῆς κτίσεως». «Ὑμεῖς γάρ ἐπ' ἐλευθερία ἐκλήθητε, ἀδελφοί· μόνον μή τήν

¹ Γεν. α', 26.

² Γεν. α', 31.

³ Α' Κορ. ε', 7.

⁴ Γαλ. ε', 1.

ἐλευθερίαν εἰς ἀφορμὴν τῆ σαρκί, ἀλλὰ διὰ τῆς ἀγάπης δουλεύετε ἀλλήλοις»⁵. Ἡ ἐλευθερία τοῦ πιστοῦ, τεθεμελιωμένη εἰς τὸν Σταυρόν καὶ τὴν Ἀνάστασιν τοῦ Σωτῆρος, εἶναι πορεία πρὸς τὰ ἄνω καὶ πρὸς τὸν ἀδελφόν, εἶναι «πίστις δι' ἀγάπης ἐνεργουμένη»⁶. Εἶναι ἔξοδος ἀπὸ τὴν «Αἴγυπτον τῆς δουλείας» καὶ τῶν ποικίλων ἀλλοτριώσεων, χριστοδώρητος ὑπέρβασις τῆς ἐσωστρεφοῦς καὶ συρρικνωμένης ὑπάρξεως, ἐλπίς αἰωνιότητος, ἡ ὁποία ἐξανθρωπίζει τὸν ἄνθρωπον.

Ἐορτάζοντες τὸ Πάσχα, ὁμολογοῦμεν ἐν Ἐκκλησίᾳ, ὅτι ἡ Βασιλεία τοῦ Θεοῦ «ἔχει ἤδη ἐγκαθιδρυθῆ, ἀλλὰ δὲν ἔχει ἀκόμη ὀλοκληρωθῆ»⁷. Ἐν τῷ φωτὶ τῆς Ἀναστάσεως, τὰ ἐγκόσμια πράγματα ἀποκτοῦν νέον νόημα, ἐφ' ὅσον εἶναι ἤδη μεταμορφωμένα καὶ μεταμορφούμενα. Τίποτε δὲν εἶναι ἀπλῶς «δεδομένον». Τὰ πάντα εὐρίσκονται ἐν κινήσει πρὸς τὴν ἐσχατολογικὴν τελειώσιν των. Αὐτὴ ἡ «ἀκράτητος φορὰ» πρὸς τὴν Βασιλείαν, ἡ ὁποία βιοῦται κατ' ἐξοχὴν ἐν τῇ εὐχαριστιακῇ συνάξει, προφυλάσσει τὸν λαόν τοῦ Θεοῦ ἀφ' ἑνός μὲν ἀπὸ τὴν ἀδιαφορίαν διὰ τὴν ἱστορίαν καὶ τὴν παρουσίαν τοῦ κακοῦ ἐν αὐτῇ, ἀφ' ἑτέρου δὲ ἀπὸ τὴν λήθην τοῦ Κυριακοῦ λόγου «ἡ βασιλεία ἡ ἐμὴ οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ κόσμου τούτου»⁸, τῆς διαφορᾶς δηλονότι μεταξὺ τοῦ «ἤδη» καὶ τοῦ «ὄχι ἀκόμη» τῆς ἐλεύσεως τῆς Βασιλείας, συμφώνως καὶ πρὸς τὸ θεολογικώτατον «Ὁ Βασιλεὺς ἦλθεν, ὁ Κύριος Ἰησοῦς, καὶ ἡ Βασιλεία του θά ἔλθῃ»⁹.

Κύριον γνῶρισμα τῆς θεοσδότου ἐλευθερίας τοῦ πιστοῦ εἶναι ὁ ἀσίγαστος ἀναστάσιμος παλμός, ἡ ἐγρήγορσις καὶ ὁ δυναμισμός της. Ὁ χαρακτήρ αὐτῆς ὡς δώρου τῆς χάριτος ὄχι μόνον δὲν περιορίζει, ἀλλὰ ἀναδεικνύει τὴν ἰδικὴν μας συγκατάθεσιν εἰς τὴν δωρεάν, καὶ ἐνδυναμώνει τὴν πορείαν μας καὶ τὴν ἀναστροφήν μας ἐν τῇ νέᾳ ἐλευθερίᾳ, ἡ ὁποία ἐμπερικλείει καὶ τὴν ἀποκατάστασιν τῆς ἀλλοτριωθείσης σχέσεως τοῦ ἀνθρώπου μὲ τὴν κτίσιν. Ὁ ἐν Χριστῷ ἐλεύθερος δὲν ἐγκλωβίζεται εἰς «γῆϊνα ἀπόλυτα», ὡς «οἱ λοιποὶ, οἱ μὴ ἔχοντες ἐλπίδα»¹⁰. Ἡ ἐλπίς ἡμῶν εἶναι ὁ Χριστός, ἡ ἐν Αὐτῷ ὀλοκληρωμένη ὑπαρξις, ἡ λαμπρότης καὶ ἡ φωτοχυσία τῆς αἰωνιότητος. Τὰ βιολογικὰ ὄρια τῆς ζωῆς δὲν ὀρίζουν τὴν ἀλήθειάν της. Ὁ θάνατος δὲν εἶναι τὸ τέλος τῆς ὑπάρξεώς μας. «Μηδεὶς φοβείσθω θάνατον· ἠλευθέρωσε γὰρ ἡμᾶς ὁ τοῦ Σωτῆρος θάνατος. Ἐσβεσεν αὐτόν ὑπ' αὐτοῦ κατεχόμενος. Ἐσκύλευσε τὸν Ἄδην ὁ κατελθὼν εἰς τὸν Ἄδην»¹¹. Ἡ ἐν Χριστῷ ἐλευθερία εἶναι ἡ «ἄλλη πλᾶσις»¹² τοῦ ἀνθρώπου, πρόγευσις καὶ προτύπωσις τῆς πληρώσεως καὶ τῆς πληρότητος τῆς Θείας Οἰκονομίας ἐν τῷ «νῦν καὶ ἀεί» τῆς ἐσχάτης ἡμέρας, ὅτε οἱ «εὐλογημένοι τοῦ Πατρὸς» θά ζοῦν πρόσωπον πρὸς

⁵ Γαλ. ε', 13.

⁶ Γαλ. ε', 6.

⁷ Γεωργίου Φλωρόφσκυ, *Ἁγία Γραφή, Ἐκκλησία, Παράδοσις*, μτφρ. Δ. Τσάμη, ἐκδ. Πουρναρά, Θεσσαλονίκη 1976, σ. 37.

⁸ Ἰωάν. ιη', 36.

⁹ Γεωργίου Φλωρόφσκυ, ὁ.π., σ. 99.

¹⁰ Α' Θεσσ. δ', 13

¹¹ Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου, *Λόγος Κατηχητήριος εἰς τὴν ἁγίαν καὶ λαμπροφόρον ἡμέραν τῆς ἐνδόξου καὶ σωτηριώδους Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν Ἀναστάσεως*.

¹² Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου, *Ἐπη ἠθικά*, ΒΕΠΕΣ 61, σ. 227.

πρόσωπον μετά τοῦ Χριστοῦ, «ὁρῶντες αὐτόν καί ὁρώμενοι καί ἄληκτον τήν ἀπ' αὐτοῦ εὐφροσύνην καρπούμενοι»¹³.

Τό Ἅγιον Πάσχα δέν εἶναι ἀπλῶς μία θρησκευτική ἑορτή, ἔστω καί ἡ μεγίστη δι' ἡμᾶς τοὺς Ὁρθοδόξους. Κάθε Θεία Λειτουργία, κάθε προσευχή καί δέησις τῶν πιστῶν, κάθε ἑορτή καί μνήμη Ἁγίων καί Μαρτύρων, ἡ τιμή τῶν ἱερῶν εἰκόνων, ἡ «περισσεία τῆς χαρᾶς» τῶν Χριστιανῶν (Β' Κορ. η', 2), κάθε πρᾶξις θυσιαστικῆς ἀγάπης καί ἀδελφосύνης, ἡ ὑπομονή ἐν ταῖς θλίψεσιν, ἡ οὐ καταισχύνουσα ἐλπίς τοῦ λαοῦ τοῦ Θεοῦ, εἶναι πανήγυρις ἐλευθερίας, ἐκπέμπουν πασχάλιον φως καί ἀναδίδουν τό ἄρωμα τῆς Ἀναστάσεως.

Ἐν τῷ πνεύματι τούτῳ, δοξάζοντες τόν πατήσαντα θανάτῳ τόν θάνατον Σωτήρα τοῦ κόσμου, ἀπευθύνομεν πρὸς πάντας ὑμᾶς, τοὺς ἐν ἀπάσῃ τῇ Δεσποτεία Κυρίου τιμιωτάτους ἀδελφούς καί τά προσφιλέστατα τέκνα τῆς Μητρὸς Ἐκκλησίας, ἑόρτιον ἀσπασμόν, εὐλογοῦντες μαζί σας γηθοσύνως, ἐν ἐνὶ στόματι καί μιᾷ καρδίᾳ, Χριστόν εἰς τοὺς αἰῶνας.

Φανάριον, Ἅγιον Πάσχα ,βκαί
† Ὁ Κωνσταντινουπόλεως β .
διάπυρος πρὸς Χριστόν Ἀναστάγτα
εὐχέτης πάντων ὑμῶν. √

Ἀναγνωσθήτω ἐπ' ἐκκλησίας κατὰ τήν Θεϊαν Λειτουργίαν τῆς ἑορτῆς τοῦ Ἁγίου Πάσχα, μετὰ τό Ἱερόν Εὐαγγέλιον.

¹³ Ἰωάννου τοῦ Δαμασκηνοῦ, Ἐκδοσις ἀκριβῆς τῆς ὀρθοδόξου πίστεως, Δ', 27 (100), Κείμενον, μετάφρασις, σχόλια Ν. Ματσούκα, ἐκδ. Πουρναρά, Θεσσαλονίκη 1985, σ. 452.